

Zwermen overzicht 2000

Koen Miskotte¹

1. De Heuvel 6, 3843 EW Ermelo

Inleiding

Zo, dat zit er weer op, de jaar wisseling. En een bijzondere ditmaal. Het jaar 2000 is er, het heeft een bijna magische betekenis. Allereerst kijken we even terug naar 1999. Het is een belangrijk jaar geworden, bijna iedereen heeft de Leoniden regen van 18 november wel gezien. Dat was echt een hoogtepunt voor velen en dat na al die andere hoogtenpunten van de afgelopen jaren. Ga maar na: 1995 de Leoniden vanuit Spanje, 1996 het eerste optreden van een maximum met zwakke meteoren, in 1998 de beroemde Sino Dutch Leonid expedition waar de vuurbollen ons om de oren vlogen en nu dan de sterkste Leoniden uitbarsting sinds 1966 met een ZHR van rond de 4500! Toch mooi dat we dat allemaal hebben kunnen meemaken. En nu maar afwachten wat de Leoniden voor ons in petto hebben. Volgens de bekende astronomen David Asher en Rob McNaught staat ons nog wat te wachten in 2001 en 2002! Verder was 1999 ook door de zonsverduistering van 11 augustus erg memorabel.

Kijken we even terug in de DMS historie dan zien we, op visueel gebied, zeker een bepaald verloop. Een aantal herinnerd zich nog wel de roerige begin jaren tachtig wel. De eerste vijf jaar in de geschiedenis van DMS gaf jaarlijks een verhoging in waarneem activiteiten te zien. Zo rond 1985 volgde een stabilisatie, waarna in 1986 de activiteiten terug vielen. Dit kwam doordat verschillende mensen afhaakten omdat ze gewoon geen zin meer hadden in het meteorenwerk of door studie, trouwen etc. Medio 1987 nam Peter Jenniskens het voortouw op en volgde opnieuw een bloei periode. Maar in de loop der jaren bleven mensen afhaken en kwamen er relatief weinig nieuwe waarnemers bij. Een mooi initiatief waren de sterrenkampen van Hans Betlem in Bussloo (en later Varsseveld), maar ook hier bleven maar weinig mensen langer dan enkele jaren actief.

Nu is het zo dat er gemiddeld twintig waarnemers zijn die hun waarnemingen naar DMS opsturen. Dat is niet zo veel als vijftien jaar terug, maar het grote voordeel is dat de kwaliteit een stuk beter is geworden door de jarenlange ervaring. Kortom, een mooie basis voor de komende jaren en hopelijk kunnen we deze weer wat vergroten door instroom van nieuwe waarnemers.

Maar verder, helaas, was 1999 verder een erg rustig jaar. Er zijn weinig off season waarnemingen gedaan en een aantal grote zwermen gingen volledig ten onder in bewolking, maanlicht of regen. De traditionele Perseïden actie ging in Nederland voor een groot deel ten onder in bewolking. Alleen de 12^e en 13^e augustus kon er wat gedaan worden. Een aantal DMS'ers hadden Tsjechië opgezocht en hadden iets meer succes. De flinke hoeveelheid zonnenschijn in 1999 vertaalde zich niet in een groter aantal heldere nachten. Sterker nog, het was 's nachts meer bewolkt dan gemiddeld. Voor ondergetekende betekende dat bijvoorbeeld dat ook dit jaar vaak de wekker voor niets werd gezet of waarnemingen moesten na korte tijd afgebroken worden in verband met bewolking.

De datum 1 januari 2000 is ook een mooie datum voor een nieuwe en frisse start. Van de visuele sectie van DMS wel te verstaan. Begin januari sloegen Olga van Mil en ondergetekende de handen ineen en hebben een aantal plannen op stapel gezet om het visuele werk binnen DMS weer aantrekkelijker te maken en de verwerking van waarnemingen vlotter te laten verlopen.

Een deel van de plannen omhelst het idee om in elke Radiant een verslagje

te maken van wie, wat en waar er is waargenomen. En om meer mensen in het veld te krijgen buiten de grote zwermperiodes om. Dat is toch de basis van onze hobby, waarnemingen verrichten in het veld. Daarnaast is het de bedoeling om in Radiant weer regelmatig analyses te publiceren van de waargenomen zwermen. Hopelijk kunnen we op korte termijn meer hierover laten horen.

Nog even voor alle duidelijkheid: de originele waarnemingen moeten opgestuurd worden naar Olga van Mil, Vioolveld 31, 2914 CH Nieuwerkerk aan de IJssel (Nieuw e-mailadres: olga.van.mil@wolmail.nl). Ook de elektronische waarnemingen moeten naar Olga. Zij beheert het lopende jaar van het visuele archief. Bij ondergetekende staat de rest van het archief.

Zwermen overzicht 2000

Om maar met de deur in huis te vallen voor de grote zwermen valt het in het komende jaar allemaal nogal tegen, vaak is de maan spelbreker. Zie tabel 1. Hieronder het jaar 2000 in vogelvlucht.

Lyriden (21/22 april)

Helaas, een bak maanlicht overspoeld deze leuke voorjaarszwerm, welke een maximum vertoont in de nacht 21

op 22 april. De maan staat de gehele nacht boven de horizon.

Capricorniden en Aquariden

(resp. 27 en 30 juli).

Met hun maxima eind juli zijn er dit jaar gunstige omstandigheden voor deze zwermen. Het is op 1 augustus nieuwe maan dus dit jaar is erg gunstig voor het waarnemen van deze zwermen. Helaas betekent dit dat het maximum van de

Perseïden (12/13 augustus)

ongunstig valt. De maan zal vrijwel de gehele nacht (12 op 13 augustus) storen. Alleen het laatste half uurtje is er geen maanlicht. Dit betekent natuurlijk niet dat we dit jaar niets gaan doen met de Perseïden! Dit jaar is er dus volop gelegenheid om de zwerm in de aanloop naar het maximum te bestuderen.

Aurigiden

(31 augustus op 1 september).

Nieuwe maan op 28 augustus betekent perfecte omstandigheden voor deze zwerm, die in het verleden al eens uitbarstingen heeft gegeven. Aangezien deze zwerm nog slecht is waargenomen in de DMS geschiedenis, is dit jaar erg geschikt om eens een grote actie te organiseren, zowel visueel als met video! Helaas valt het maximum wel op een doordeweekse dag: do/vr.

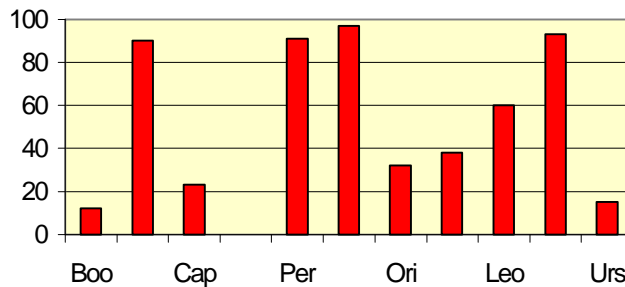
Draconiden (8 op 9 oktober)

Heeft deze zwerm nu een jaarlijkse activiteit of niet? Helaas zal dit jaar de maan storen en dat maakt het waarnemen van deze zwerm, die uit meest zwakke meteoren bestaat, erg lastig. Maar des al niettemin is het toch handig om waarnemingen te verrichten, ook met video ondersteuning.

Orioniden (21/22 oktober)

Afnemende maan bij de Orioniden betekent dat de maan in de buurt van de radiant staat en dat is niet erg gunstig voor deze herfst zwerm waarvan het maximum rond 22 oktober valt. Enig lichtpuntje is dat de maan 40% verlicht is, zodat bij zeer heldere

Percentage maanlicht tijdens zwermmaxima

Tabel 1 : Overzicht maanlicht tijdens de grote acties in 2000. Boötiden (inmiddels voorbij, Capricorniden, Tauriden en Ursiden geven waarnemingsmogelijkheden. 2000 is een pover jaar!

luchten nog wel zinvolle waarnemingen mogelijk zijn.

Tauriden (3 november)

De Tauriden hebben zo'n lange zichtbaarheidsperiode dat er elk jaar wel Tauriden waargenomen kunnen worden. Begin oktober en begin november (maximum) zijn geschikte perioden.

Leoniden (17/18 november)

Het wordt saai, ook voor de Leoniden geen gunstige omstandigheden. Met de maan (en voor 70% verlicht) in de nabijheid van de radiant zal er van een goed donkere hemel geen sprake zijn. Met het oog op de spectaculaire uitbarstingen de afgelopen jaren is het haast VERPLICHT het veld in te gaan! Wie weet wat voor verrassingen de Leoniden in petto hebben.

Geminiden (13/14 december)

Volle maan op 11 december betekent ook voor de Geminiden slechte waarnemingsomstandigheden. Toch is dit absoluut geen reden om binnen te blijven: de Geminiden laten ook regelmatig heldere meteoren zien. Zo zag ondergetekende in 1984 en 1994 onder een verlichte hemel nog honderden meteoren, waaronder een aantal vette vuurbollen!

Ursiden (21/22 december)

Prima omstandigheden voor de Ursiden. Ook deze zwerm heeft recent nog

wat uitbarstingen gegeven (o.a. in 1996 waargenomen door Marco Langbroek) ,dus alle redenen om in het veld paraat te staan. De radiant van deze zwerm is circum polair en dus de gehele nacht waarneembaar. Beste tijd om te kijken is 's avonds en 's ochtends vroeg.

Boötiden (3/4 januari)

Redelijk gunstig. De maan gaat rond 2 uur UT onder , dus de nacht is geschikt om naar oplopende Boötiden activiteit te kijken. Het maximum valt helaas overdag.

Tot zover dit zeer summier overzicht. In de actie oproepjes zal er veel meer informatie gegeven worden over de zwermen en hun waarnemingsomstandigheden. Hoewel de meeste grote zwermen ongunstig vallen, is het natuurlijk niet de bedoeling om niets te gaan doen. Dit jaar leent zich uitstekend voor off season waarnemingen. In de bekende actieoproepjes zal hier veel aandacht aan geschonken worden.

Tot slot wensen Olga van Mil en ondergetekende U een succesvol en vooral helder 2000 toe. Mogen er veel waarnemingen binnen komen....